

Eesti Vabariigi aastapäeva lähenemine kannab mõtted kaheksakümmend kaheksa aastat tagasi hargnenud sündmustele ja nende tulemustele. Tookordne Eesti ajutine valitsus tuli põranda alt välja, sest Saksa okupatsioon oli kokku varisemas ja esimest korda selle maa rahva ajaloos hakkas oma valitsus siinset riiki valitsema. Eestlastest oli ühtäkki saanud riigirahvas.

Kuid uuele riigile ei antud aega atra seada. Trotski-Lenini punavägi tuli üle Narva jõe ja 28. nov. puhkes Eesti Vabadussõda. Nüüd tagantjärele on selge: tookordne valik oli lihtne – kas hakata vastu ja võita sõda või muutuda suguvendade maride-mord-valaste saatusekaaslasteks.

Sõja algul ütlesid elutargad eesti taadid: “On poisikeste värk minna sõtta suure Venemaa vastu!” Kuid need “poisikesed” läksid ja tõid sõja käiku moraalse pöörde. Nemad uskusid silmapiiri taga terendavasse, Juhan Liivi unistatud Eesti riiki.

Jõulukuu esimesed päevad 1918 olid meeleheitlikud. Sõjavanker veeres aina läände ja põhja. Tallinna kodanikud vaatasid igal hommikul kõrgelt Patkuli treppide juurest lootusrikkalt merele – kas ometi ei hakka paistma Briti laevastiku terashall siluett 12. detsembril nad lõpuks tulid ja valmistasid ette tõelise pöörde sõjas. Nende hauad Tallinnas kaitseväge kalmistul asuvad Eesti Vabadussõja juhtide hauatähiste kõrval.

Et need hauad üldse alles on, selle eest autasustas kuninganna Elizabeth II kauaaegset kalmistuetnikku Linda Soomret Briti Impeeriumi ordeniga: naisel jätkus julgust ja leidlikkust kuhjata kalmudele nii palju kalmistuprahti kui võimalik. See osutus tõhusaimaks kaitsekiibiks Nõukogude võimu vastu okupeeritud Eesti selles nurgakeses. Eestlaste hauad maeti punaväelastega ohtralt üle.

Teine rahvas, kellele me oma vabaduse eest erilist tänu võlgu oleme, on soomlased. Laevalt maha astudes ei küsinud nad, kus on hotel, vaid kui kaugel on rinne. Ka soomlaste auks oleme pühitsenud mitmeid mälestustahvleid – neist tuntuim ehk Valgas, meenutamas ühtlasi otsustavat Paju lahingut.

Vabadusega harjub sama kiiresti nagu puhta vee ja värske õhuga. Kui keegi need hüved vaid korraks ära võtab, alles siis taipame, kui suure väärtusega on tegemist. Seepärast on oluline jälgida, et meie vabaduse vaim ei väsiks.

Kindral Johan Laidoneri Selts ja Viljandi linn otsustasid ja rajasid Viljandi südamesse Eesti Vabadussõja legendaarse juhi kindral Laidoneri ratsamonumendi. Ülemjuhataja teened Eesti ajaloo ees on erakordsed: ilma võiduka Vabadussõjata poleks sün-

dinud Eesti riiki. Ilma oma riigita oleksid eestlased teisejärgulised ajaloo kujundajad. Kindral oli ka silmapaistev riigimees, poliitik ja diplomat. Samuti Eesti Olümpiakomitee esimees, Viljandi linna esimene aukodanik, Rotary Klubi liige.

Ülemjuhataja mälestuse jäädvustamine on ühtlasi kummardus sajale tuhandele eestlasele, kes ühel või teisel viisil osalesid Vabadussõjas. See on austusavaldus nendele tuhandetele, kes langesid. Mäles tusmärk aitab hoida vaimset sidet vanade ja noorte vahel, läinud ja tulevaste aegade vahel, et ei kustuks Eesti vabadusjanu ega rõõm peremeheseisusest.

Ratsamonumendi kavandivõistluse võitis kujur Terje Ojaver. Ausammas valmis Võidupüha sünnitanud Võnnu lahingu 85. aastapäeva eelõhtuks – 22. juuniks 2004. Mälestusmärk koos ümbruse kujundamisega läks maksma umbes miljon krooni, millest osa tasus Viljandi linn ja osa Eesti riik. Kindral Laidoneri Selts korraldas kulude katmiseks erikorjanduse.

Iga sümbol, mis on loodud vabaduse auks, on pant vabaduse kestmisele! Vabadussõja sümbolid muutuvad tähtsamaks, sest elav side tolle kauge sõjaga on katkemas – kõik veel elus olevad Vabadussõja veteranid on vähemalt saja-aastased.

Trivimi Velliste.
Kindral Laidoneri Seltsi
esimees.

Laidoneri suguselsti kokkutulek

20. augustil 2005 toimus Viimsi mõisas asuvas Laidoneri muuseumis Eesti kaitseväge ülemjuhataja kindral Johan Laidoneri suguselsti kokkutulek, kuhu tuli üle 150 inimese. Kokkutuleku avasid Laidoneri muuseumi director Indrek Tarand ja ettevõtmise algataja Peeter Paemurru. Kokkutulekul osalejaid tervitasid ka kaitseminister Jaak Jõerüüt, kaitseväge juhataja viitseadmiral Tarmo Kõuts ja Laidoneri Seltsi esimees Trivimi Velliste.

Viimsi mõis oli aastatel 1923-1940 kindral Johan Laidoneri koduks. “Sobivamat kohta kokkutulekuks on ilmselt võimatu leida,” ütles korraldava toimkonna liige Enn Soosaar.

Laidonerile püstitatud ausammas Viljandis on saanud turistide meelisobjektiks.

Foto: internetist.

Koguduse jõululaat ja loterii

EELK Portlandi Koguduse jõulueelne kokkutulek, jõululaat ja loterii pühapäeval, 27. novembril 2005 a. oli avaaktiks jõulukuu üpris tihedale tegevuskavale. Tavakohaselt tervitas kokkutulnuid Koguduse esimees Helmuth Kalmann, millele järgnes avapalvus diakon Kalle Merilo'lt ja jõululaada avamine.

Jõululaadal olid väljapanekud pooletosinal pikal laual, kus kunsti- ja käsitööde, raamatute ja lillede kõrval domineerisid ka verivorstid, leivad, saiad, piparkoogid, keedised, üllatuspakid lastele ja loomulikult rikkalik einelaud. Lastele pakkus elavust osavõtt "Cake Walk'ist", kus võitudeks olid maitsvad koogid ja kummipalli viskamise võistlusest. Omaette lisandi pakkus seitsmekümne annetatud auhinna väljalooimise loterii, kus võiduloosi väljanõppimise au kuulus lastele.

Koguduse juhatuse ja naistoimkonna siiras tänu kuulub kõigile, kes jõululaada korraldamisel kaasa aitasid või ostude ja annetustega selle kordaminekut toetasid. Jõululaata külastas 80 isikut. Allpoolne naistoimkonna esinaine Meralda Talviste poolt koostatud aruanne annab selle ürituse sissetulekust kokkuvõtliku ülevaate:

Sissetuleku allikad	Summa
• Rahalised annetused	\$ 500.00
• Verivorstid	352.00
• Leivad, saiad	364.00
• Einelaud	221.60
• Käsitöölaud	82.25
• Seebid, keedised	58.00
• Raamatud	190.00
• Cake Walk	32.00
• Laste üllatuspakid	20.15
• Pallivisked	1.80
• Loterii	365.00
Kokku laekus	\$ 2,186.80

Lisamärkmeid:

1. Rahalisi annetusi laekus 11 isikult.
2. Loteriipileteid saadeti koos teatelehega välja 126 raamatut. Neist tagastati postiga ja müüdi kohapeal kokku 73 raamatut.
3. Tingituna lätlaste poolt põhjustatud jõululaada ajalisesest muudatusest, anti meile Läti Maja manageri Andy Grizlesi poolt soodustatud üürihinnaks \$ 100.00 (muidu \$ 275.00). Aitäh Andy !
4. Osa raamatuid õnnestus müüa ühele raamatuärile.

Portlandi Eesti Seltsi jõuluõhtu

Oregoni eestlaspere jõlukokkutulek toimus pühapäeval, 18. detsembril 2005 a. algusega kell 2:00 p.l. Läti Maja suures saalis. Vaatamata ilmastiku keerdkäikudele tugeva tuule, jäävihma ja lumehelbete sadestamisega, oli see jõulupühade rõõmusõnum kokku toonud saalitäie rahvast, kes elasid kaasa pühade koosviibimise elavusele. See oli eriti silmatorkav üpris rohkearvulisest laste osavõtust.

See perekondlikku laadi jõuluõhtu algas tervitava sissejuhatusega PES esimehelt Paul Narits'alt, millele järgnes avapalvus diakon Kalle Merilo'lt. Jõuluõhtu program haaras huvitava avaaktina ligi tosina liikmelise kandle ansambli ettekandeid akordeoni muusika saatel Liina Teose juhatusel. Lapsed näitasid oma oskust mitme tantsu esitamisega Janne Sepa ergutusel ja lauludega Helve kaasatõmbamisel. Nooremate laulukoor näitas oma võimeid mitme pala esitamisega. Kõik ettekanded teenisid pealtvaatajate kiituse ja tugeva aplausi.

Pühade meeleolule lisandasid ühised jõululaulud, milledest viimane meelitas kohale ka jõuluvana oma suure, kinkepakkidega täidetud saaniga. Kingi kättesaamiseks tuli aga igal õelda jõuluvanale mõni salm, laul või muusika pala.

Noored perenaised olid pereemade Asta Kalmanni ja Anne Eby eestvõttel valmistanud isuäratava jõululaua särisevate verivorstide ja muu juurdekuuluvaga. Kohvilaual oli rikkalik valik pühadeküpsiseid ja joogilaual pakkus Arne mahla jookide kõrval ka veini. Oli taas südamelähedane jõlukokkutulek oma sõprade ja tuttavate seltskonnas.

Portlandi jõuluõhtu jumalateenistus

toimus laupäeval, 24. detsembril 2005, kell 2:30 p.l. Portlandi Läti Kirikus abipraost Hendrik Lauri ja diakon Kalle Merilo teenimisel ja lan Maureri orelisaatel.

Jõuluõhtu jumalateenistust kaunistasid lauluga nooremate lauluansambel Helve Kalmanni juhatusel, esitades "Jõulukella madrigal". Sellele pakkus väärrika lisa kohaliku segakoori poolt ettekantud Maimu Miidu "Jõululaul" ja Roman Toi "Jõuluvalgus" Zoja Vaga juhatusel. Teenistuse muusikalisele osale lisanud ühisjõulukoraalid lan Maureri orelimuusika saatel. Oli igati südamlük jõuluõhtu jumalateenistus.

**EELK PORTLANDI KOGUDUSE
2005 A. TULUDE – KULUDE ARUANNE
JA 2006 A. EELARVE**

TULUD	2005 A. EELARVE	2005 A. ARUANNE	2006 A. EELARVE
1. Nimelised annetused	3,000.00	3,250.00	3,100.00
2. Korjandus kirikus	1,400.00	1,831.00	1,600.00
3. Mälestusannetused	500.00	1572.31	300.00
4. Eriannetused ja pärandused	100.00	0.00	200.00
5. Naistoimkonna toetus (jõululaat/loterii)	2,100.00	2,186.80	2,100.00
6. Jõulutervitused teatelehes	400.00	462.50	400.00
7. Erikorjandus	1,600.00	1,680.00	1,600.00
8. Annetus "Eesti Ema" mälestusmärgiks	0.00	25.00	0.00
9. Annetus EOLL –lt (LEP-de tulu 2003)	0.00	600.00	0.00
10. Hoiuste intress	10.00	0.00	0.00
11. Tegevusaasta puudujääk	745.00	0.00	0.00
KOKKU	\$ 9,855.00	\$ 11,607.61	\$ 9,300.00

KULUD	2005 A. EELARVE	2005 A. ARUANNE	2006 A. EELARVE
1. Õpetajate honorarid ja ametikulud	5,000.00	5,000.00	5,000.00
2. Konsistooriumi maks 50 x 5.00	250.00	250.00	250.00
3. Praostkonna maks 50 x 5.00	250.00	250.00	250.00
4. Kiriku üür jumalateenist. 16 x 75.00	1,190.00	1,190.00	1,200.00
5. Organisti tasu 16 x 75.00	1,190.00	1,190.00	1,200.00
6. Koguduse TEATED ja laululehed	800.00	719.87	750.00
7. Ruumide üür (jõululaat)	275.00	100.00	275.00
8. <u>Mitmesugused kulud:</u>			
• Praostkonna Sinod Portlandis	650.00	1,264.14	0.00
• Usuline Instituut - toetus	50.00	50.00	50.00
• Eesti Arhiiv USA-s - toetus	50.00	50.00	50.00
• ERKÜ - toetus	50.00	50.00	50.00
• Pühapäevakool - toetus	50.00	50.00	50.00
• Suvepäev - toetus	50.00	50.00	50.00
• EOLL liikmemaks - toetus	0.00	20.00	20.00
• Õp. Leo Leivi mälestuskuulutused	0.00	168.00	0.00
• Klaverisaatja tasu 2 x 30 - toetus	0.00	60.00	0.00
9. Tegevusaasta ülejääk	0.00	1,145.60	105.00
KOKKU	\$ 9,855.00	\$ 11,607.61	\$ 9,300.00

Mõningaid andmeid Portlandi Koguduse 2005 a. tegevusest

1) Jumalateenistusi peeti 17 korral, kokku 543 osavõtjaga. Keskmine osavõtt oli 32 täiskasvanut ja 3 last. 2) Armulaud oli kaetud 4 korral, kokku 67 osavõtjaga. 3) Pühapäevakooli tunde peeti 3-6 õpilasega 12 korda Helve Kalmann'i ja Anne Eby poolt. Pühapäevakooli õpilased esinesid kahel jumalateenistusel, kuna kohalik segakoor kaunistas E.V. aastapäeva, Sinodi koosoleku ja jõuluõhtu jumalateenistust mitme lauluga Kati Tamm'e ja Zoja Vaga juhatusel. 4) Meie rahvuspere suurenes teadaolevalt viie isiku võrra: Tarvi Tasane, Kayleigh Anneli Berwick, Karl Niggol, Peter Mohlman, Hans Vakkur. 5) Meie rahvuspere vähenes möödunud aastal surma tõttu 4 liikme võrra. Meie keskest lahkusid: Leonilla Narits 6. veebr. 84 a. vanuses; Hilja Kiesel 12. juulil 87 a. vanuses; Vilma Leeto 6. sept. 79 a. vanuses ja õpet. em. Leo Leiv 30. sept. 79 a. vanuses. 6) Koguduse hooldajaks õpetajaks oli abipraost Hendrik Laur, keda abistas diakon Kalle Merilo ja Koguduse juhatuse liikmed. 7) Oreli mängijana tegutses Helle Merilo ja Ian Maurer. 8) Koguduse naistoimkonna esinaisena tegutses Meralda Talviste, kuna kirikuvanema ülesandeid täitis Aino Walther. 9) Koguduse juhatuse koosseisu kuuluvad: Helmuth Kalmann – esimees; Vold. Raudsepp – abiesim., Kalle Merilo – abiesim., Aara Kubbo - kirjat., Leitmar Kesküla - laekur, From Orav - abilaekur.

PORTLANDI EESTI RAHVATANTSURÜHM
"TULEHOIDJAD" PÄRAST ESINEMIST
SCAN-FAIR'IL PORTLANDI PSU AUDIT.
27. NOVEMBRIL 2005.

ESINEJAD:

1. rida: Danielle Yoshinaga, Anna-Liisa Sepp
2. rida: Clara Kiesel, Megan Vaga, Irja Mirka
3. rida: Britanii Eby, Suvi Mirka, Liina Teose-juhataja.
4. rida: Maarja Saar, Kerry Lumbsden, Kaili Kasperek, Triina Merilo.
5. rida: Denis Wilkinson, David Yoshinaga, Elo Saar, Heidi Vorst, Alar Teose.
6. rida: Erik Teose, Barbara Leeson, Tiina Johnston, Merwin Trachsel.
7. rida: Fred Leeson, Erik Kilk, Ilo Berger, Janne Sepp, Alar Mirka.
8. rida: Helve Kalmann, Laurie Trachsel, Thea Lander, Kalev Sepp.
9. rida: Kalle Merilo, Krista Saul, Lynn Art, Mark Petersen.

Nii lapsed, teismelised, vilistlased kui ka täiskasvanud rahvatantsijad väärivad oma esinemisega eesti rahvuskultuuri tutvustamisel meie rahvuspere tänu.

Kogenud verivorstide valmistajad Silvi Kalmann (tagaplaanil), Aara Kubbo, Asta Kalmann ja õpihimuline külaline Linda Sargent Boisest, Idaho'st on ametis eestipäraste jõuluvorstide valmistamisega Koguduse naistoimkonna jõululaadal müümisel.

Teismelised Kaili Kasperek, Alar Teose, ja Triina Merilo esitavad Eesti rahvatantsu "Keegadi-kaagadi Jaagukene" Scan-Fair'il PSU-s.

"Tulehoidjad" rahvatantsijad esitavad tänulikule publikule nii laval kui ka lavaeelsel põrandal vähetuntud eesti rahvatantsu "Pulmalust".

Mehed näitavad oma oskust "Härjatantsu" esitamisega.

Seekordsel PES jõuluõhtul esines esmakordselt Portlandi kandle ansambel akordeoni muusika saatel Liina Teose juhatusel.

Kiitust vääris ka noorte lauluansambli ettekanne "Jõulukella madrigal" Helve Kalmanni juhatusel

Lapsed kandsid Helve ergutusel ette kena jõululaulu, kus liikuv tagapõhi äratas ka väikese Markuse tähelepanu.

CALENDAR OF COMING EVENTS

1. January	2006	Estonian Church New Years Worship Service & Sunday School at Latvian Church	11:00 a.m.
4. January		Starting with Volleyball practices at Metzger School Gymn. (10350 SW Lincoln St.)	8:00 p.m.
8. January		Folkdance & zither ensemble practice at the Latvian Center	4:00 p.m.
15. January		Folkdance practice at the Latvian Center	4:00 p.m.
22. January		Folkdance & zither ensemble practice at the Latvian Center	4:00 p.m.
5. February		Estonian Church Worship Service & Sunday School at Latvian Church	11:00 a.m.
5. February		Folkdance & zither ensemble practice at the Latvian Center	4:00 p.m.
9. February		Estonian folkdancers perform on "Multicultural Night" at Bridger El. School	
10.-13. February		PES Winter Festival & Ski Weekend at Mt. Hood Government Camp	
19. February		Folkdance & zither ensemble practice at the Latvian Center.	4:00 p.m.
25. February		Estonia's Independence Day Worship Service at the Latvian Church	11:00 a.m.
25. February		PES Estonia's 88. Independence Day Celebration at the Latvian Center	1:00 p.m.
5. March		Estonian Church Worship Service & Sunday School at the Latv. Church	11:00 a.m.
5. March		Estonian Church General Assy. Meeting at the Latvian Church	12:30 p.m.
2. April		Estonian Church Palm Sunday Worship Service & Sunday School at Latv. Church	11:00 a.m.
14. April		Estonian Church Good Friday Worship Service at the Latvian Church	4:30 p.m.

"PORTLANDI TEATED" is the Newsletter of the Estonian Lutheran Church of Portland.

Editor: Helmuth Kalmann • 8159 S.W. 85th Avenue • Portland, OR 97223-6904

Note: Please notify the editor of any address changes.

Estonia's Singing Revolution Documentary Film Nears Completion

New Challenge Grant from an American Estonian will match donations up to \$ 100,000

For the past two years, U.S Baltic Foundation has proudly supported the production of "**Estonia's Singing Revolution**" film by Jim and Maureen Tusty of Mountain View Productions, Ltd. The compelling 90-minute film documents Estonia's drive to independence through non-violent actions, including the demonstrations, speeches, parliamentary action and – above all – how the voice of the Estonian people in song ultimately contributed to the fall of the Soviet Union. This inspirational film will generate awareness and educate American and international audiences about the people and events that formed this historic revolution in the Baltic states. The film focuses on Estonia, yet it reflects the experiences of all the Baltic countries. The film exposes the tragedy of Soviet occupation for all the Baltics, and is expected to be distributed throughout Europe and the U.S. in 2006. USBF has established a special account to accept contributions for the film.

Major donors include **Estonian American National Committee, Tony and Tia Jurvetson, Michael Karl, Mari-Ann and Tunne Kelam, Olga and Walter Kistler, Pauline and Frederick Miller, O. Koerve, and Jüri Tint** – many others have donated \$25 to \$1,000. In November, American Estonian **Steve Jurvetson**, already a major supporter of the project, made a new Challenge Grant pledge to donate up to \$100,000 to match all contributions to support the completions of the production by Estonian Independence Day in February 24, 2006. In December, one American Estonian member of the USBF Board made a new \$ 25,000 pledge towards that goal.

To make a contribution, please send your check payable to USBF, with a memo "Estonia's Singing Revolution" today. The new address is:

The U.S. – Baltic Foundation
1701 K Street NW, Suite 903
Washington, DC 20006

Tel.: 202-393-3338
Fax: 202-393-3338
Online: www.usbaltic.org